

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ**

ПРОГРАМА
вступного іспиту до аспірантури зі
спеціальності
за ступенем «Доктор філософії»

освітньо-наукова програма Менеджмент
спеціальність 073 Менеджмент
галузь знань 07 Управління та адміністрування
ступінь вищої освіти Доктор філософії
на 2021 рік

ПОЛТАВА – 2020

Програму підготували:

1. МАРКІНА Ірина, доктор економічних наук, професор
2. САЗОНОВА Тетяна, кандидат економічних наук, доцент
3. ВОРОНЬКО-НЕВІДНИЧА Тетяна, кандидат економічних наук, доцент
4. ВОРОНІНА Вікторія, кандидат економічних наук, доцент

Схвалено науково-методичною радою спеціальності «Менеджмент»

Протокол від 13 листопада 2020 року №3

Голова

Тетяна САЗОНОВА

ВСТУП

В умовах динамічного розвитку суспільно-економічних відносин, ринкової економіки доктор філософії з менеджменту повинен мати системні, ґрунтовні знання в гуманітарній, загальнонауковій сфері, мати спеціальну, практичну підготовку в галузі менеджменту, що передбачає досконале володіння спеціальністю; демонструвати прагнення та здатність до безперервного розвитку, оновлення та збагачення загальних та спеціальних компетентностей спеціальності; майстерно володіти навичками та методами досліджень у галузі менеджменту.

Головним завданням вступного іспиту до аспірантури за освітньо-науковою програмою Менеджмент спеціальності 073 Менеджмент галузі знань 07 Управління та адміністрування є виявлення у здобувачів спеціальних знань і практичних навичок з комплексу спеціальних навчальних дисциплін.

Для вступників за ступенем вищої освіти «Доктор філософії» за освітньо-науковою програмою Менеджмент спеціальності 073 Менеджмент на основі освітнього ступеня Магістр / освітньо-кваліфікаційного рівня Спеціаліст цей комплекс включає дисципліни:

- Менеджмент організації;
- Управління проектами;
- Кадровий менеджмент;
- Управління безпекою підприємства.

При складанні вступного іспиту до аспірантури зі спеціальності здобувачі вищої освіти ступеня «Доктор філософії» повинні показати високу фундаментальну та спеціальну управлінську підготовку, вміння вирішувати організаційно-господарські ситуації діяльності підприємства, організацій в умовах динамічного ринкового середовища.

Вступник за ступенем вищої освіти «Доктор філософії» за освітньо-науковою програмою Менеджмент спеціальності 073 Менеджмент повинен знати:

- зміст системного аналізу діяльності організації, технологію розробки стратегічних напрямів розвитку організації і забезпечення їх конкурентоспроможності; основи антикризового управління та ризикозахищеності, сутність цільових програм управління ефективністю та систему показників оцінювання результативності і якості менеджменту організацій;

- особливості менеджменту проектів, інструментарій розробки, обґрунтування та реалізації проектів організації; складові системи та особливості управління проектами (планування проекту, управління часом виконання проекту, планування ресурсного забезпечення проекту, контролювання виконання проекту, управління ризиками, якістю, командою проекту);

- специфіку формування ефективної системи управління кадрами в організації, концептуальні засади та методологічні принципи управління персоналом; механізм формування та аналізу стану кадрової політики, управління соціальним розвитком трудового колективу; сучасні методи

планування та прогнозування потреб у кадрах, його навчання, управління діловою кар'єрою, атестування та оцінювання ефективності та результативності управління кадровим потенціалом;

- теоретико-методичні засади забезпечення безпеки в бізнес-середовищі, методології та практики стратегічного управління безпекою підприємства; фактори, показники оцінки стану, методів забезпечення економічної безпеки підприємства, інноваційних форм управління безпекою підприємства.

Програма вступного іспиту охоплює коло питань, які в сукупності характеризують вимоги до знань, умінь і навичок особи, яка бажає навчатись в Полтавській державній аграрній академії з метою одержання ступеня вищої освіти Доктор філософії за освітньо-науковою програмою Менеджмент спеціальності 073 Менеджмент галузі знань 07 Управління та адміністрування.

Порядок проведення вступного іспиту до аспірантури зі спеціальності 073 Менеджмент визначається «Положенням про приймальну комісію Полтавської державної аграрної академії».

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ВСТУПНОГО ІСПИТУ ДО АСПІРАНТУРИ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ

Для вступників передбачається виконання письмового вступного іспиту до аспірантури зі спеціальності, яке об'єктивно визначає їх рівень підготовки.

Вступний письмовий іспит до аспірантури зі спеціальності проводиться у вигляді письмових відповідей на поставленні запитання, що містяться у варіативних завданнях.

Екзаменаційні білети передбачають питання з визначених дисциплін. За відповідь предметна комісія зі спеціальності виставляє бали (максимум 100) за кожне питання, на основі чого розраховується середній бал за відповіді на всі питання.

Оцінювання здійснюється за бальною системою (табл. 1).

Таблиця 1

Система оцінювання іспиту зі спеціальності за 100-бальною системою

Оцінка в балах	Оцінка за 4-бальною шкалою	Пояснення
90-100	відмінно	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)
82-89	добре	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)
74-81		Добре (в цілому правильне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)
64-73	задовільно	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)
60-63		Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)
35-59	незадовільно	Не достатньо (виконання не задовольняє мінімальним критеріям)
0-34		

Приймальна комісія допускає до участі у конкурсному відборі для вступу на навчання вступників на основі раніше здобутого ступеня вищої освіти «Магістр» / освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст», які при складанні вступного іспиту до аспірантури зі спеціальності отримали не менше 60 балів.

Тривалість вступного іспиту до аспірантури зі спеціальності – 2 години.

ЗМІСТ ВСТУПНОГО ІСПИТУ В РОЗРІЗІ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

МЕНЕДЖМЕНТ ОРГАНІЗАЦІЇ

Підходи до визначення організації як універсальної категорії. Організація як процес. Організація як явище. Основні ознаки соціальних організацій. Загальні властивості організації. Принципи функціонування організацій. Система законів організації. Зовнішнє і внутрішнє середовище організації. Внутрішнє середовище організаційної системи та його складові (структура, цілі, завдання, технологія, персонал, організаційна культура). Зовнішнє середовище організації та його основні чинники. Чинники прямої дії (мікросередовище організації). Чинники непрямой дії (макросередовище організації). Характеристики зовнішнього середовища організації.

Класифікація організацій. Формальні і неформальні організації. Громадські і господарські організації. Визначення менеджменту організації. Основні функції управління. Специфічні функції менеджменту організацій. Рівні керівництва. Менеджери та їхня роль в організації. Ролі, які виконує сучасний керівник організації.

Принципи управління організацією. Управлінські рішення та методи їх прийняття (раціональний, інтуїтивний, адміністративний). Етапи процесу прийняття рішень. Стилi управління.

Організаційне проектування: сутність, цілі та принципи. Етапи організаційного проектування. Методи організаційного проектування (метод аналогій, експертний метод, метод структуризації цілей, метод організаційного моделювання). Вплив ситуаційних чинників на проектування організації. Елементи проектування організації. Головні форми проектування організації. Структура організації та принципи її побудови. Структурний підхід до організації. Горизонтальний поділ праці. Вертикальний поділ праці. Функціональна департаменталізація. Територіальна департаменталізація. Виробнича департаменталізація. Проектна департаменталізація. Формальна та неформальна організаційна структура. Централізація і децентралізація в організаційному управлінні. Особливості застосування лінійних організаційних структур. Функціональні організаційні структури: переваги та недоліки. Лінійно-функціональні організаційні структури. Лінійно-штабна структура. Дивізійна структура управління: переваги, недоліки і сфера застосування. Продуктова структура. Територіальна структуризація. Організаційна структура, орієнтована на споживача. Оргструктура на базі стратегічних одиниць бізнесу (СОБ). Особливості органічних організаційних структур. Проектно-цільова структура: переваги, недоліки і сфера застосування. Матрична організаційна структура.

Концепція життєвого циклу розвитку систем. Основні фази: концептуальна, оцінювання, виробництва, операційна, вивільнення. Модель конкурентних сил (за М. Портером). Конкурентний статус підприємства. Модель розвитку внутрішнього потенціалу підприємства. Система визначення рівня потенціалу підприємства.

Зміни як об'єктивний процес розвитку організації. Значення змін у

діяльності організації. Еволюційні погляди на процеси змін у діяльності організацій. Життєвий цикл діяльності організації та стадії виникнення змін. Необхідність управління процесами змін. Використання системного підходу в управлінні в умовах змін.

Нормативно-правова регламентація та порядок заснування підприємства; етапи: початковий, підготовчий, реєстраційний, організаційний. Підстави організації управління на підприємстві, процедури та особливості розробки засновницької документації. Статут, установчий договір: основні положення. Формування органів управління, процес організації управління на підприємстві. Методологія проектування системи управління. Особливості різновидів структур управління.

Корпоративна культура: поняття, значення, типи.

Завдання іміджу. Етапи створення іміджу. Засоби формування іміджу. Корпоративний імідж.

Управління маркетинговою діяльністю. Управління матеріально-технічною системою. Галузеві особливості виробничого менеджменту. Управління соціально – психологічною підсистемою. Управління фінансово – економічною підсистемою: оборотом, запасами, основними фондами, поточними витратами, доходами і прибутками. Фінансові основи формування майна; управління обіговими активами, формуванням власних і залученням позикових фінансових ресурсів; організація фінансового планування на підприємстві галузі. Реалізація комерційної функції. Збутова політика. Стратегічний і тактичний підходи в розробці стратегії розподілу. Канали розподілу: вертикальний, горизонтальний. Управління асортиментом. Стосунки менеджера з підлеглими. Розпорядча діяльність. Управління соціально-психологічною підсистемою. Заходи з профілактики й усунення помилок. Оцінювання виконання. Дисциплінарний вплив. Організація праці та її стимулювання.

Кризові явища, як фаза життєвого циклу організації. Сутність, основні ознаки, джерела виникнення кризових ситуацій, їх типологія. Сутність, основні ознаки, джерела виникнення кризових ситуацій, їх типологія. Система заходів щодо управління організацією в кризі. Санація. Банкрутство.

Управління ризикозахищеністю підприємства. Умови виникнення ризикової ситуації. Поняття ділового ризику, його різновиди. Фактори ризику. Інтегрований аналіз і оцінювання ризику. Концепція управління ризиком.

Суб'єкти і фактори конкурентоспроможності. Ступінь впливовості конкурентних сил. Моніторинг конкурентів. Конкурентний стан організації. Антимонопольне управління в організації.

Сутність і характеристики колективу. Вплив колективу на поведінку працівників. Типи колективів. Формування і розвиток трудового колективу в організації. Фактори впливу на ефективність роботи колективу. Робота менеджера з неформальними групами. Природа конфлікту в організації. Причини конфліктів. Структура організаційного конфлікту. Наслідки конфліктів в організації. Види виробничих конфліктів. Технологія управління конфліктами: правила управління конфліктами, методи і стилі розв'язання

конфліктів.

Зміни в організаціях. Адаптація й інтеграція організації. Діагностика управління: види й етапи, показники діагностичного дослідження. Управлінське консультування. Підприємницький менеджмент. Корпоративне управління.

УПРАВЛІННЯ ПРОЕКТАМИ

Історичні передумови виникнення практики управління проектами як ефективного методу управління організацією. Приклади та сфери застосування практики управління проектами у сучасному та історичному бізнес-середовищі.

Функціональне визначення проекту: визначення поняття «проект», застосування функціонального підходу до усвідомлення природи проекту та управління ним. Поняття проекту при процесному підході; визначення основних складових процесу: «входу», «виходу», «обмеження», «ресурси». Основні ознаки проекту. Класифікація проектів за різними ознаками. Сутність та необхідність управління проектами. Основне оточення проекту. Організація проекту. Учасники проекту. Життєвий цикл проекту.

Ініціалізація проекту. Поява ідеї. Формалізація ідеї. Структура проектного аналізу: технічний аналіз, комерційний (фінансовий) аналіз, екологічний, соціальний аналіз, організаційний аналіз, аналіз бюджетної ефективності, економічний аналіз.

Принципи оцінки ефективності проектних рішень. Критерії ефективності проектних рішень. Фактори впливу на вибір критерію оцінки проектних рішень. Принципи практики оцінки ефективності проектних рішень. Інтегральні показники оцінки ефективності проектних рішень.

Мета, призначення планів по проекту. Сутність планування проекту. Етапи проектного циклу, які охоплює планування. Параметри реалізації проекту, які плануються. Базові процеси планування. Мета складання плану проекту. Система планів. Класифікація планів по проекту. Рівні управління та відповідні види планів. Компоненти структуризації проекту. Методологія структуризації, її характеристика і значення. Підсистеми робочої структури (кінцеві результати, субпроекти, робочі модулі, робочі елементи), їх характеристика. Основні ознаки робочого пакета. Структуризація витрат. Розробка матриці відповідальності

Основні принципи побудови та відмінності стрільчастих графіків (ADM та графіків передування (PDM). Система PERT. Діаграма сітки проекту. Головна мета та завдання розроблення сітьових графіків. Види зв'язку у сітьових графіках. Методологія обчислення параметрів сітьового графіка (ранніх та пізніх строків початку і закінчення, визначення критичного шляху, критичних та некритичних робіт, запасу часу щодо некритичних робіт). Визначення тривалості робіт проекту. Календарне планування. Типи календарних планів. Параметри календарного плану. Способи відображення календарного плану. Позитивні риси діаграми Ганта. Методологія та методи планування управління проектами з використанням календарних графіків.

Характеристика ресурсів, що використовуватимуться в проекті. Види проектних витрат, методика їх обчислення. Особливості планування матеріальних витрат і трудових витрат. Джерела ресурсного забезпечення проекту та їх вибір. Етапи планування ресурсів проекту. Призначення ресурсів. Дерево ресурсів проекту. Джерела фінансування проекту. Класифікація фінансування проекту.

Система контролю за виконанням проекту. Основні задачі контролю виконання проектів. Предмет контролю виконання проектів. Система контролю дотримання параметрів проекту. Основні елементи контрольного циклу. Інструментарій контролю проектів. Контроль виконання календарних планів та бюджетів підрозділів.

Проектні ризики. Класифікація проектних ризиків. Типові ризики проектів. Наслідки віддаленості аналізу проектних ризиків. Ідентифікація проектних ризиків (якісний аналіз). Кількісний аналіз проектних ризиків. Заходи для перетворення аналізу проектних ризиків на постійно діючу функцію управління. Стратегія поведінки учасників проекту щодо ризиків. Основні напрямки управління проектними ризиками. Основні методи управління ризиками. Метод фінансування ризиків.

Поняття «якість» проекту. Цілі управління якістю проекту. Управління якістю проекту. 8 принципів управління якістю відповідно до Державного стандарту України ISO 9000-2001. Метод системного управління якістю. Складові сучасної системи управління якістю. Складові плану управління якістю проекту.

Класифікація витрат по забезпеченню якості проекту. Роль обчислювальної техніки в системі управління якістю проекту. План управління якістю проекту. Аналіз "прибутки-витрати". Порівняння зі зразком. Графіки потоків. Діаграма Ішикави. Проектування експериментів. Витрати на забезпечення якості. План тестування і приймання компонентів проекту. Інспекція етапі проекту. Контрольні графіки. Контрольні списки. Діаграми Парето. Статистичне моделювання.

Підходи до формування проектної команди. Основні характеристики проектної команди. Фактори, що визначають принципи формування проектної команди. Критичні області поведінки персоналу в процесі виконання проекту. Основні стадії життєвого циклу команди проекту.

Організаційне планування: вихідна інформація, результати. Задачі керівника проекту при формуванні команди. Заходи щодо відбору персоналу. Лідерство і мотивація в команді. Лідерство: визначення, фактори, стиль лідера, його сила, Організаційна культура проекту. Мотивація окремих виконавців та груп, Трансформування системи винагород та визнання. Розвиток команди. Стадії розвитку команди. Організація зворотного зв'язку в команді. Навчання членів команди. Удосконалення індивідуальних навичок членів команди. Навчання поведінці в команді.

КАДРОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

Базові категорії, що характеризують управління кадрами. Система менеджменту персоналу. Методологія кадрового менеджменту організації. Концепції кадрового менеджменту. Натуралістичний і діяльнісний методологічні підходи в кадровому менеджменті. Системний підхід у кадровому менеджменті. Людський фактор як основний компонент продуктивних сил. Основні аспекти і рівні вивчення людського фактору, врахування його в кадровому менеджменті. Управління людиною і самоуправління. Необхідність самоуправління. Самоуправління саморозвитком людини, організації. Зв'язок управління людьми з успішною діяльністю організації і майбутнім людства.

Основні етапи еволюції управління персоналом. Особливості сучасного етапу в розвитку теорії й практики менеджменту персоналу. Основні моделі кадрового менеджменту (менеджер персоналу як опікун своїх працівників, фахівець із трудових договорів, архітектор кадрового потенціалу організації).

Рационалістичний і гуманістичний підходи до управління людськими ресурсами. Управління людськими ресурсами з позиції теорії й практики кадрового менеджменту. Управління людськими ресурсами і кадрова політика.

Цілі та функції системи кадрового менеджменту. Організаційна, функціональна, соціальна, рольова, штатна структури системи управління персоналом. Принципи і методи побудови системи кадрового менеджменту. Організаційна, функціональна, соціальна, рольова, штатна структури системи управління кадрами. Поняття, стадії та етапи організаційного проектування. Зміст етапів організаційного проектування. Оцінювання економічної ефективності проектування системи управління персоналом.

Кадрові служби організацій як суб'єкти управління персоналом. Завдання кадрових служб. Функції кадрових служб. Структура кадрових служб. Особливості розвитку кадрових служб. Кадрові служби як засіб реалізації кадрової політики. Регламентація управління. Організація праці. Кадрове і діловодне, інформаційне і технічне, нормативно-методичне і правове забезпечення системи управління персоналом.

Сучасні вимоги до кадрової політики. Основні положення кадрової політики організації. Пасивна, реактивна, превентивна і активна кадрова політика. Рациональна і авантюриницька кадрова політика. Відкрита і закрита кадрова політика(орієнтація на персонал всередині організації і поза нею).

Кадрова робота як засіб реалізації кадрової політики. Зміст і напрямки кадрової політики. Етапи побудови кадрової політики. Кадрові заходи і кадрова стратегія. Вплив зовнішніх і внутрішніх чинників на кадрову політику, зміст і специфіку програм і кадрових заходів. Цілі, норми і засоби здійснення кадрових заходів. Моніторинг персоналу як механізм підтримки адекватної кадрової політики. Філософія підприємства. Основи теорії й практики.

Прогнозування потреби в кадрах. Сутність, цілі і завдання кадрового планування. Планування чисельності і складу працівників. Визначення перспективної потреби в спеціалістах. Методи розрахунків потреби в робочих кадрах. Основні форми комплектування штатів. Оперативний план роботи з

персоналом.

Підбір працівника згідно з функціональним запитом діяльності організації, відбір відповідно до критеріїв функціональної діяльності і згідно з рівнем професіоналізму працівника, визначення посади (функціонального місця працівника в системі діяльності організації), оформлення найму на роботу. Технологія найму, підбору, прийому і розстановки персоналу. Ділова оцінка персоналу. Сутність контрактної системи найму. Порядок найму і звільнення працівників. Використання персоналу. Організація системи навчання персоналу. Виникнення і зміст концепції неперервної освіти. Неперервне навчання управлінських працівників і спеціалістів. Неперервна освіта робітників. Організація і методологічне забезпечення системи неперервного навчання кадрів. Методика розрахунків витрат на підвищення кваліфікації. Організація внутрішньофірмового навчання. Поняття й етапи ділової кар'єри персоналу. Управління діловою кар'єрою. Система службово-професійного просування. Робота з кадровим резервом. Вивільнення персоналу. Відмінність технології управління персоналом від технології управління людськими ресурсами.

Управління соціальним розвитком організації. Теорія поведінки особистості. Поведінка людини в групі. Мотивація трудової діяльності персоналу. Управління нововведеннями у кадрових системах. Етика ділових відносин. Управління конфліктами і стресами. Управління безпекою. Організація праці управлінського персоналу.

Аналіз плинності кадрів. Оцінка стану плинності кадрів на підприємстві. Розробка і впровадження заходів щодо зниження рівня плинності кадрів. Управління мобільністю кадрів на виробництві. Система професійного просування працівників. Управління професійно-кваліфікаційним ростом керівників і спеціалістів. Організація управління трудовою дисципліною. Організація обліку ефективного використання робочого часу. Управління плинністю кадрів і трудовою мотивацією робітників у закордонних фірмах. Управління трудовими протиріччями в колективі.

Особливості національної ділової культури. Вплив “м'яких” факторів (ставлення до роботи, формування ділової культури) на управління персоналом. Рівень культури в бізнесі: національна культура, організаційна культура(певної організації), управлінська культура(стиль керівника).

Основні вимоги до персоналу і класифікація методів оцінки. Науково-методичні принципи добору персоналу. Психологічні особливості роботи кадрових органів на етапах оголошення конкурсу і співбесіди.

Сучасні технології ефективних комунікацій, їх можливості в управлінні персоналом. Психологія і менеджмент людських ресурсів. Психофізіологічні технології в управлінні персоналом. Етапи ефективного менеджменту управління персоналом. Необхідні умови ефективного менеджменту персоналу.

Оцінювання результатів праці як функція управління персоналом. Чинники, які впливають на ефективність управління персоналом. Класифікація чинників, які враховують під час оцінювання результатів праці. Результати праці керівника. Результати праці спеціалістів. Умови ефективного оцінювання

результатів праці. Основні методи оцінювання результатів праці управлінських працівників. Показники результативної діяльності. Оцінювання результатів діяльності.

Оцінювання діяльності підрозділів управління персоналом. Показники оцінки ефективності діяльності. Оцінювання результатів діяльності підрозділів управління персоналом.

Оцінювання економічної ефективності проектів удосконалення управління персоналом. Порядок розрахунку. Обчислення витрат, пов'язаних з удосконаленням системи управління персоналом.

Основні вимоги до організації діловодства кадрових служб. Документаційне забезпечення управління кадрами. Організація обліку кадрів і звітності щодо них. Система банків даних. Системи кадрової інформації. Системи, які засновані на знаннях(експертні системи). Інтерактивна концепція застосування електронно-обчислювальної техніки у роботі кадрових служб.

Правила оформлення документів. Оформлення кадрової документації. Положення про персонал підприємства. Структура та штатна чисельність. Штатний розклад. Посадова інструкція. Документи щодо прийняття, звільнення, переведення та відпусток працівників. Трудові угоди (контракти). Документи про матеріальну відповідальність. Документи щодо захисту комерційної таємниці. Ведення трудових книжок. Документи щодо оформлення відрядження працівників.

УПРАВЛІННЯ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА

Поняття безпеки підприємства. Ієрархія рівнів безпеки. Категоріальний апарат управління безпекою підприємства. Зв'язок безпеки підприємства з менеджментом ділового адміністрування, бізнесу, людських ресурсів, соціальним менеджментом. Системний, ситуативний і комплексний підходи до забезпечення безпеки. Об'єкти, предмети захисту від потенційних загроз і протиправних посягань. Класифікація національних інтересів. Основні напрями державної політики національної безпеки. Світовий досвід забезпечення безпеки підприємства.

Економічна безпека підприємства у контексті національної безпеки України. Загрози безпеці. Чинники впливу на безпеку. Виявлення та ідентифікація чинників ризику, небезпек і загроз. Гарантування безпеки. Основні загрози безпеки особи (персоналу) організації.

Інформаційно-аналітичне забезпечення системи управління безпекою. Система показників оцінки основних передумов досягнення рівня економічної безпеки підприємства. Методи дослідження безпеки. Складові економічної безпеки України та методика їх оцінювання. Методичний підхід до оцінювання економічної безпеки регіону та галузі. Індикаторний підхід. Ресурсно-функціональний підхід. Програмно-цільовий. Сутність підходу на основі теорії економічних ризиків. Комплекс методичних підходів щодо оцінювання економічної безпеки підприємства.

Комерційна таємниця підприємства. Відомості, що становлять комерційну таємницю підприємства. Правові аспекти комерційної таємниці.

Конкуренція і безпека підприємництва. Поняття та особливості недобросовісної конкуренції. Види недобросовісної конкуренції. Форми недобросовісної конкуренції: економічне, пряме фізичне придушення, промислове шпигунство. Економічне шпигунство: поняття та особливості. Форми та методи економічного шпигунства. Шпигунство як спосіб добування інформації, що становить комерційну таємницю. Налагодження охорони комерційної таємниці на підприємстві. Контроль персоналу. Використання технічних засобів.

Поняття та види діагностики діяльності підприємства. Завдання, що поставлені перед підсистемою діагностики. Основи діагностики зовнішнього середовища підприємства, установи, організації. Методи діагностування фінансової кризи. Методи оцінки інтелектуального капіталу та потенціалу підприємства, установи, організації. Ідентифікація ризиків і пов'язаних з ними потенційних загроз. Система оцінювання якості та ефективності організації виробничого процесу в установі, організації, на підприємстві як основи їх економічної безпеки. Оцінка рівня економічної безпеки підприємства, установи, організації на основі аналізу фінансового стану та оцінки фінансової стійкості. Контроль рівня економічної безпеки підприємства, установи, організації. Економіко-математичне моделювання стану економічної безпеки підприємства на основі використання комплексного поєднання кількісних економіко-математичних та якісних евристичних методів. Здійснення перевірки узгодженості думок експертів відносно стану економічної безпеки підприємства за допомогою коефіцієнта конкордації. Моделювання факторів зони економічної безпеки підприємства методом факторного аналізу. Оцінка стану економічної безпеки підприємств за допомогою економіко-математичних методів: кластерного аналізу та побудови нейросітьових мереж з самонавчанням. Визначення стану економічної безпеки підприємства на основі градації їх рівнів.

Управління безпекою як функція та її значення для установи, організації, підприємства. Трагування безпеки установи, організації, підприємства: поняття, підходи до визначення сутності. Групування небезпек і загроз безпеці підприємства за кваліфікуючими ознаками.

Рівні забезпечення безпеки підприємства, закономірності управління самоорганізаційною системою безпеки підприємства.

Формування системи управління безпекою підприємства на засадах теоретичних підходів до управління. Положення та особливості системного, програмно-цільового, інституційного, підходів.

Поняття індикаторів і складових структури економічної безпеки підприємства. Безпека підприємства у фінансовій сфері. Безпека підприємства в інтелектуальній та кадровій сферах. Безпека підприємства у техніко-технологічній сфері. Безпека підприємства у політико-правовій сфері. Безпека підприємства в інформаційній сфері. Безпека підприємства в екологічній сфері. Безпека підприємства в силовій сфері. Ринкова складова економічної безпеки

підприємства. Закордонний досвід забезпечення економічної безпеки підприємств.

Система безпеки як організована структура підрозділів, засобів, методів, заходів. Принципи організації і функціонування системи безпеки. Мета системи безпеки. Основні заходи і методи захисту від загроз. Організація системи безпеки підприємства. Інформаційно-аналітичне забезпечення системи управління економічною безпекою підприємства. Стратегічне та інноваційне забезпечення системи управління безпекою підприємства. Організаційна структура управління безпекою установи, організації, підприємства: роль і відповідальність відділів з безпеки. Основні завдання та склад Ради з безпеки підприємства, як вищого колегіального органу.

Служба безпеки як підсистема підприємства. Мета та завдання служби безпеки. Типові функції служби безпеки підприємства. Процедура створення та ліквідації служби безпеки підприємства. Кадрове, матеріально-технічне та правове забезпечення діяльності служби безпеки підприємства.

Структура та особливості управління діяльністю служби безпеки підприємства. Особливості підбору персоналу для роботи у службі безпеки. Складові служби безпеки підприємства: сектор охорони, режиму, технічного захисту, оперативної роботи. Завдання служби безпеки щодо гарантування режиму та охорони. Перевірка роботи служби безпеки. Особливості використання послуг зовнішніх охоронних організацій як альтернатива створення служби безпеки підприємства.

Пріоритетні напрями організації безпеки на підприємстві. Контролінг як засіб забезпечення системи безпеки підприємства. Використання послуги аутсорсингу для організації безпеки на підприємстві. Інноваційні форми фінансування безпеки підприємства.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

МЕНЕДЖМЕНТ ОРГАНІЗАЦІЙ

1. Виноградський М. Д., Виноградська А. М., Шканова О. М. Менеджмент організацій : навч. посіб. Київ: Кондор, 2004. 596 с.
2. Осовська Г. В., Осовський О. А. Менеджмент організацій : навч. посібник. Київ: Кондор, 2005. 860 с.
3. Управление организацией : учебное пособие 2-е изд., перераб и доп. / под ред. А. Г. Поршнева, З. П. Румянцевой, Н. А. Соломатина. Москва : ИНФРА-М., 1997. 345 с.
4. Мескон М., Альберт М., Хедоури Ф. Основы менеджмента. Москва: Издательство «Дело», 2003. 704 с.
5. Менеджмент організацій : підруч. для студ. вищ. навч. закл., які навч. за напрямом «Менеджмент» / заг. ред. Л. І. Федулова. Київ: Либідь, 2003. 448 с.
6. Довгань Л. Є., Каракай Ю. В., Артеменко Л. П. Стратегічне управління : навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2009. 440 с.
7. Виноградський М. Д. Шканова О. М. Організація праці менеджера: навч. посіб. Київ : «Кондор», 2002. 518 с.
8. Балабанова Л. В., Сардак О. В. Організація праці менеджера: підручник 2-е вид-ня, перероб. та доп. Київ : «Професіонал», 2007. 416 с.
9. . Завадський Й. С. Менеджмент. Т. 1. Київ : Українсько-фінський інститут менеджменту і бізнесу, 1997. 543 с.
10. Бай С. І. Менеджмент організацій. Практикум : навчальний посібник. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т. 2004. 179 с.
11. Балабанов И. Г. Риск-менеджмент. Москва : Финансы и статистика, 1996. 256.
12. Бізнес-менеджмент : навч. посібник для студ. вищих навч. закл. / заг. ред. Л. І. Федулова. Київ: МАУП, 2007. 632 с.
13. Бочаров В. В. Финансовый инжиниринг. СПб. : Питер, 2004. 400 с.
14. Вербa В. А., Загородніх О. А. Проектний аналіз: підручник. Київ: КНЕУ, 2000. 322 с.
15. Друкер П.Ф. Эффективный керівник. Москва : Издательский дом «Вильямс», 2007. 398 с.
16. Егоршин О.П. Управління персоналом : навч. посіб. Н.Новгород: НИМБ, 1999. 622 с.
17. Конкуренция: анализ, стратегия и практика. Москва : Центр экономики и маркетинга, 1996. 208 с.
18. Котлер Ф. Основы менеджменту : пер. с англ. Москва: Прогресс, 1991. 736 с.
19. Краснокутська Н. С. Потенціал підприємства: формування та оцінка : навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2005. 352 с.
20. Лепейко Т. І. Реінжиніринг бізнес-процесів : навч.-практ. посіб. у схемах і табл. Харків: Вид. ХНАУ, 2009. 79 с.

21. Лігоненко Л. О. Антикризове управління підприємством: теоретико-методологічні засади та практичний інструментарій. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2001. 369 с.
22. Менеджмент организаций : учеб. пособ. / Л. А. Киржнер, Л. П. Киенко, Т. И. Лепейко, А. М. Тимонин. Київ: КНТ, 2006. 688 с.
23. Минцберг Г. Структура в кулаке: создание эффективной организации / пер. с англ. под ред. Ю. Н. Каптуревского. Санкт-Петербург : Питер, 2004. 512 с.
24. Монастирський Г. Л. Теорія організації: навч.-метод. комплекс. Тернопіль: Екон. думка, 2007. 84 с.
25. Мошок Г. Є., Гомба Л. А., Піддубна М. П. Менеджмент підприємства : підручник. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т. 2004. 371 с.
26. Нив Г. Организация как система. Принципы построения устойчивого бизнеса Эдвардса Деминга. Москва : Альпина Паблишерз, 2007. 370 с.
27. Перебийніс В. І., Сазонова Т. О. Формування доходів працівників підприємств : монографія. Полтава : РВЦ ПУСКУ, 2008. 317 с.
28. Портер Майкл Е. Стратегія конкуренції / пер. с англ. А. Олійник, Р. Сільський. Київ: Основи, 1998. 390 с.
29. Райзберг Б. А., Фатхутдинов Р. А. Управление экономикой : учебник Москва : ЗАО «Бизнес-школа «Интел-синтез», 1999. 784 с.
30. Рапопорт Б. М., Скубченко А. И. Инжиниринг и моделирование бизнеса. Москва: ТАНДЕМ ЭКМОС, 2001. 240 с.
31. Савчук В. П. Финансовый менеджмент предприятий: прикладные вопросы с анализом деловых ситуаций. Київ: Изд. Дом «Максимум», 2001. 500 с.
32. Стивенсон В. Дж. Управление производством : пер. с англ. Москва: Лаборатория базовых знаний: БИНОМ, 1998. 928 с.
33. Стюарт Д. Тренинг организационных изменений. Санкт-Петербург : Питер, 2001. 256 с.

УПРАВЛІННЯ ПРОЕКТАМИ

1. Управління проектами: навчальний посібник до вивчення дисципліни для магістрів галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 073 «Менеджмент» спеціалізації: «Менеджмент і бізнес-адміністрування», «Менеджмент міжнародних проектів», «Менеджмент інновацій», «Логістика»/ Уклад.: Л.Є. Довгань, Г.А. Мохонько, І.П. Малик. Київ : КПП ім. Ігоря Сікорського, 2017. 420 с.
2. Ноздріна Л. В., Яшук В. І., Полотай О. І. Управління проектами : підручник / за заг. ред. Л. В. Ноздріної. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 432 с.
3. Петренко Н. О., Кустріч Л. О., Гоменюк М. О. Управління проектами : навч. посіб. Київ : «Центр учбової літератури», 2015. 244 с.

4. Фесенко Т. Г. Управління проектами: теорія та практика виконання проектних дій: навч. посіб. Харків : ХНАМГ, 2012. 181 с.
5. Креативные технологии управления проектами и программами: Монография / С.Д. Бушуев и др. Київ : СаммитКнига, 2010. 768 с.
6. Морозов В.В., Чередніченко А.М., Шпильова Т.І. Формування, управління та розвиток команди проекту. Київ: Таксон, 2009. 461 с.
7. Куриленко Т. П. Проектне фінансування : підручник. Київ : Кондор, 2006. 208 с.
8. Тернер Дж. Руководство по проектно-ориентированному управлению / Дж. Родни Тернер. Москва : Издательский дом Гребенникова, 2007. 552 с.
9. Чевганова В. Я., Биба В. В., Скрильник А. С. Проектний аналіз. : навч. посіб. Київ : «Центр учбової літератури», 2014. 258 с.
10. Богоявленська Ю. В. Проектний аналіз : навч. посіб. Київ : Кондор, 2004. 336 с.
11. Вербa В. А., Загородніх О. А. Проектний аналіз : підручник. Київ : КНЕУ, 2000. 322 с.
12. Клиффорд Ф., Ларсое Эрик Грей У. Управление проектами: практическое руководство ; пер. с англ. Москва: Дело и сервис, 2003. 528 с.
13. Кобиляцький Л. С. Управління проектами: навч. посібник. Київ : МАУП, 2002. 200 с.
14. Коюда В. О., Лепейко В. О., Коюда О. П. Основи інвестиційного менеджменту : навч. посіб. Київ : Кондор, 2006. 340 с.
15. Мазур И. И., Шапиро В. Д., Ольдерогге О. Г. Управление проектами. Москва : Омега-Л, 2004. 664 с.
16. Сахарцева І. І., Шляга О. В. Ризики економічної діагностики підприємства : навч. посіб. / за ред І. І. Сахарцевої. Київ : Кондор, 2007. 285 с.
17. Старостіна А. О., Кравченко В. А. Ризик-менеджмент : теорія та практика : навч. посіб. Київ : Політехніка, 2004. 200 с.
18. Тарасюк Г. М. Управління проектами: навч. посіб. для студ. вищих навч. закладів. Київ : Каравела, 2004. 344 с.
19. Тянь Р. Б., Холод Б. І., Ткаченко В. А. Управління проектами : підручник. Київ : Центр навчальної літератури, 2003. 224 с.
20. Управление проектами : справоч. для профес. / под ред. И. И. Мазур, В. Д. Шапиро. Москва : Высш. шк., 2001. 875 с.
21. Бутенко Л. П., Загородніх О. А., Ліщинська В. В. Управління проектами. Київ : Київ. нац. екон. ун-т, 2003. 231 с.

КАДРОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

1. Про вищу освіту: Закон України від 17.01.2002 р. № 2984-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
2. Про професійний розвиток працівників: Закон України від 12.01.2012 № 4312-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4312-17>
3. Михайліченко М.В., Рудик Я.М. Кадровий менеджмент: навчальний посібник. Київ : ЦП «КОМПРИНТ», 2017. 323 с.

4. Пушкар З.М., Пушкар Б.Т. Кадровий менеджмент: Навчальний посібник. Тернопіль: Осадца Ю.В., 2017. 210 с.
5. Руденко О. М., Штурхецький С. В., Шершньова О. В. , Філіпова Н. В. HR-менеджмент у публічному управлінні : навч. посібн. Київ : Кондор-Видавництво, 2016. 124 с.
6. Управління розвитком персоналу: навч. посіб. / за заг. ред. М. С. Татаревської. Одеса : Атлант, 2013. 427 с.
7. Балабанова Л. В., Сардак О. В. Управління персоналом : навч. посіб. Київ : ВД «Професіонал», 2006. 512 с.
8. Виноградський М. Д., Беляєва С. В., Виноградська А. М., Шканова О. М. Управління персоналом : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 504 с.
9. Егоршин А. П. Управление персоналом : учеб. пособ. 2-е изд. Н. Новгород : ИИМБ, 1999. 624 с.
10. Крушельницька О. В., Мельничук Д. П. Управління персоналом : навч. посіб. Київ: «Кондор», 2003. 296 с.
11. Маркова Н. С. Розвиток персоналу : навч. посіб. Харків: Вид. ХНЕУ, 2012. 256 с.
12. Маслов Е. В. Управление персоналом предприятия : учеб. пособ. / под ред. П.В. Шеметова. Новосибирск : НГАЗиУ, 2001. 312 с.
13. Менеджмент персоналу. Практикум: навч. посіб. / за ред. О. І. Сердюк. Полтава : ПДАА, 2012. 344 с.
14. Михайлова Л. І. Управління персоналом : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2007. 248 с.
15. Мурашко М. І. Менеджмент персоналу : навч. посіб. Київ : «Знання», 2002. 365 с.
16. Савченко В. А. Управління розвитком персоналу: навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2002. 351 с. URL: <http://library.if.ua/books/104.html>
17. Управление персоналом организации : учебн. / под ред. А. Я. Кибанова. Москва : ИНФРА-М, 1998. 512 с.
18. Управление персоналом организации: Практикум : учеб. пособ. / под ред. д.э.н. А. Я. Кибанова. Москва : ИНФРА-М, 2000. 296 с.
19. Филин С. А., Филина Т. В. Управление человеческими ресурсами: курс лекций для руководителей и профессионалов в управлении человеческими ресурсами. Алма-Ата, : Институт директоров, 2011. 209 с.

УПРАВЛІННЯ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА

1. Антипов В. І. Тіньова економіка та економічна злочинність: світові тенденції, українські реалії та правові засоби контролю [теоретико-методологічне узагальнення]. Вінниця: ДП ДКФ, 2006. 1049 с.
2. Баженова О. Економічна безпека України : сучасний етап. *Банківська справа*. 2008. № 1. С. 52-61.

3. Баженова О. В. Методика визначення оцінки економічної безпеки держави. *Актуальні проблеми підприємницької діяльності в Україні*. 2003. Вип. 3. С. 4-9.

1. Базилюк А. В., Коваленко С. О. Тіньова економіка в Україні. Київ: НДЕІ Мінекономіки України, 1998. 206 с.

2. Бандурка О. М., Духов В. Е., Петрова К. Я., Червяков И. М. Основы экономической безопасности. Харків: Изд-во Харьк. Нац. ун-та внутр. дел, 2003. 289 с.

3. Варналій З. С. Тіньова економіка: сутність, особливості та шляхи легалізації. Київ: Знання, 2009. 647 с.

4. Веретенникова Г. Б. Економічна безпека підприємства: планування й організація. Харків: ХНЕУ, 2008. 83 с.

5. Гончарова В. О. Вплив тіньової економіки на економічну безпеку держави. Харків: Вид. центр ХНУ, 2001. 195 с.

6. Горбулін В. П. Стратегічне планування: вирішення проблем національної безпеки. Київ: НІСД, 2011. 288 с.

7. Губський Б. В. Економічна безпека України: методологія виміру, стан і стратегія забезпечення. Київ: Укрархбудінформ, 2001. 121 с.

8. Данільян О. Г. Національна безпека України: структура та напрямки реалізації. Харків: Фоліо, 2002. 285 с.

9. Донець Л. І., Ващенко Н. В. Економічна безпека підприємства. Київ: ЦУЛ, 2008. 239 с.

10. Єрмошенко М. М. Економічні та організаційні засади забезпечення фінансової безпеки підприємства: препринт наукової доповіді. Київ: Нац. академія управління, 2005. 77 с.

11. Єрмошенко М. М. Фінансова безпека держави: національні інтереси, реальні загрози, стратегія забезпечення. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2001. 209 с.

12. Ечмаков С. М. Теневая экономика: анализ и моделирование. Москва: Финансы и статистика, 2004. 408 с.

13. Живко З. Б. Механізм управління системою економічної безпеки підприємства. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка». 2014. Вип. 3. С. 37-42. URL: Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvucies_2014_3_11

14. Загорельська Т. Ю. Фінансова безпека підприємства як об'єкт управління. Наук. праці ДНТУ. 2006. Вип. 103. С. 215-218.

15. Іванюта Т. М. Економічна безпека підприємства. Київ: ЦУЛ, 2009. 252 с.

16. Кавун С. В. Система економічної безпеки: методологічні та методичні засади. Харків: ХНЕУ, 2009. 299 с.

17. Козаченко Г. В., Пономарьов В.П., Ляшенко О. М. Економічна безпека підприємства: сутність та механізм забезпечення: монографія. Київ: Лібра, 2003. 280 с.

18. Кормич Б. А. Інформаційна безпека: організаційно-правові основи. Київ: Кондор, 2004. 384 с.

19. Купещенко Н. П. Економічна безпека. Москва: Закон и право, 2013. 199 с.
20. Куркін Н. В. Управління економічною безпекою розвитку підприємства. Дніпропетровськ: Арт-Прес. 2004. 452 с.
21. Латов Ю. В., Ковалёв С. Н. Теневая экономика. Москва: Норма, 2006. 236 с.
22. Лех Г. А., Табачук А. Я. Особливості тіньової економіки в Україні // Науковий вісник НЛТУ України. 2010. Вип. 20.9. С. 186-192.
23. Ліпкан В. А. Безпекознавство: навч. посібник. Київ: Вид-во Європ. ун-ту, 2003. 208 с.
24. Ліпкан В. А. Національна безпека України. Київ : Кондор, 2008. 552 с.
25. Мазур І. І. Детінізація економіки як пріоритет економічної безпеки України. *Статегічні пріоритети*. 2008. № 3 (9). С. 76-84.
26. Мазур І. Детенізація економіки України: теорія та практика. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2006. 239 с.
27. Мартинів В. В., Країм М. М. Теоретичні аспекти управління економічною безпекою підприємств. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія «Економіка»*. 2012. Вип. 1. С. 96-102. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvldu_e_2012_1_12
28. Медведєва І. Б. Погосова М.Ю. Компонентний та структурний підхід до формування складу механізму управління фінансовою безпекою підприємства. *Економіка розвитку*. 2007. № 4. С. 91-93.
29. Орлик О. В. Напрямки формування надійної системи економічної безпеки суб'єктів господарювання. Соціально-економічні аспекти розвитку економіки та управління: міжнар. наук.-практ. конф. (Дніпропетровськ, 16-17 січ. 2014 р.). Дніпропетровськ : «ФОРМ Дробязко С.І.», 2014. С. 306–309
30. Орлик О. В. Механізм управління фінансово-економічною безпекою підприємства та його основні складові. Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. 2015. Вип. 2. С. 222-232. URL: <http://fkd.org.ua/article/viewFile/57391/53753>
31. Попович В. М. Теорія детінізації економіки. Ірпінь, 2001. 524 с.
32. Пономаренко В. С., Ястремська Є.Н. Механізм управління підприємством: стратегічний. Харків: ХГЕУ, 2002. 252 с.
33. Прокопшина О. В. Теоретичне обґрунтування необхідності формування механізму управління економічною безпекою діяльності підприємства. *Управління розвитком*. 2006. № 7. С. 148-150.
34. Путятін Ю. А., Пушкар А. І., Тридід А. І., Фінансові механізми стратегічного управління розвитку підприємства. Харків: Основа, 1999. 488 с.
35. Раєванєва О. В. Управління розвитком підприємства: методологія, механізми, моделі: монографія. Харків: ІНЖЕК, 2006. 496 с.
36. Томпсон А. Стрикленд А. Стратегический менеджмент: пер. англ. Москва: МАУП, 1998. 369 с.
37. Ус Ю. В. Управління економічною безпекою підприємства: організаційний аспект. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2015. Вип. 50. С. 269-273. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vetp_2015_50_29

38. Філіппова С. В., Черкасова С. О. Проблемні аспекти управління процесом зміцнення економічної безпеки підприємств як суб'єктів підприємницької діяльності в умовах забезпечення сталого розвитку економіки України. *Економічні інновації*. 2013. Вип. 52. С. 198-205. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecinn_2013_52_21

39. Шатохін А. Л., Ігнашкіна Т. Б. Сутність та складові елементи механізму управління економічною безпекою підприємства. *Бізнес Інформ*. 2014. № 3. С. 396-402. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2014_3_68

40. Шиян Д. В. Організаційно-методичні аспекти формування механізму фінансової безпеки банківської системи. *Фінансовий простір*. 2014. № 2. С. 152-163.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ВСТУПНОГО ІСПИТУ ДО АСПІРАНТУРИ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ.....	5
ЗМІСТ ВСТУПНОГО ІСПИТУ В РОЗРІЗІ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН.....	6
РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ.....	15

